

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Mateje Benka** na téma

„Vypořádání společného jmění manželů“

Předložená rigorózní práce obsahuje 105 výkladových stran včetně úvodu a závěru. Zvolené téma práce patří k velmi aktuálním jak z hlediska teoretického tak zejména z hlediska společenské praxe soudní, advokátní a další. Sama právní úprava majetkových vztahů manželů je tématem poměrně velmi širokým, autor si však správně vybral to, co je svým způsobem nejzajímavější – čím vlastně společné majetkové vztahy manželů končí, tj. jejich vypořádáním. Na první pohled by se zdálo, že jde o téma velmi úzké, nicméně tomu tak není. Toto téma naopak vyžaduje velmi intenzivní prohlubující zkoumání, které se neobejde bez výkladu stěžejních právních otázek úpravy společného jmění manželů. To proto, že nelze vykládat o vypořádání nějakého majetkového vztahu, aniž bychom věděli o tom, jak vznikl a jaký byl jeho rozsah. Důležité je též to, že autor výběrem tohoto tématu byl nucen se velmi intenzivně zabývat judikaturou, což je z textu předložené práce i z poznámkového aparátu na první pohled zřetelné.

Autor zvolil klasický systematický postup, zabývá se nejdříve obecnou právní úpravou společného jmění manželů *de lege lata*. I v tomto textu přihlíží v některých sporných otázkách k publikované judikatuře, event. různým teoretickým názorům. Tento výklad podává ve čtyřech kapitolách. K těmto obecným výkladům nemám žádné podstatné připomínky až na to, že autor se mohl zabývat i otázkou vztahu plnění vyživovací povinnosti a majetku tvořícího společné jmění manželů. K tomuto problému byly totiž kdysi vysloveny různé názory zejména, když některý z manželů plnil svou vyživovací povinnost vůči osobám, které s jeho současným manželstvím neměly nic společného (např. bývalá manželka) a nebo důvodem takového plnění bylo příbuzenství.

Počínaje šestou kapitolou, pojednávající o zániku společného jmění manželů se autor zabývá nadále problematikou, která vyplývá z tématu jeho práce. Autor nejdříve rozdělil zkoumanou problematiku podle toho, v jaké souvislosti dochází k vypořádání společného jmění manželů, zda se tak stane v souvislosti se zánikem manželství, a nebo, zda k němu dochází za trvání manželství. Tento autorův postup považuji za systematicky správný a přehledný a užitečný zejména pro čtenáře práce. Další kapitola je potom věnována vlastní problematice vypořádání společného jmění, v níž se autor vyrovnává s řadou hmotněprávních a procesních otázek a na mnohých místech čerpá z judikatury zejména Nejvyššího soudu. Je tomu tak zejména v případech, kdy konkrétní řešení jsou svým způsobem polemická. Například může jít i o zatajený majetek, který by jinak patřil do společného majetku manželů a při rozvodu a majetkové dohodě o něm jeden z manželů pomlčel (tj. ten, který ho chtěl utajit) a tudíž druhý manžel o něm nic nevěděl. Za jakých předpokladů může onen „nevědoucí“ manžel svůj podíl na tomto utajeném majetku získat?

Jednotlivým způsobům vypořádání se autor věnuje do hloubky velmi svědomitě a s dobrou znalostí literatury i judikatury. Přitom je nutno zdůraznit, že výklad je podán přehledně a logicky. Autor se nevyhýbá rozboru zkoumané problematiky i v souvislosti s podnikatelskou činností, takovým otázkám, které souvisejí s podnikem jako předmětem vypořádání společného jmění manželů a leasingovými smlouvám (viz str. 176 a násl.). Kladně hodnotím též to, že osmá kapitola se zabývá vypořádáním společného jmění manželů podle

zákonu o konkurzu a vyrovnání a insolventního zákona, což jsou v současné době právní otázky nanejvýš aktuální a každodenní, zejména v podnikatelské sféře.

Svůj výklad tématu autor ještě doplňuje kapitolou devátou, věnované úpravě majetkového vyrovnání v duchu kontinentálního práva. V této kapitole opět pozitivně hodnotím to, že autor provádí úvodem nejdříve poměrně podrobnou charakteristiku manželských majetkových vztahů a to zejména režimu oddělného majetku manželů, dále režimu majetkového společenství manželů a konečně režimu odloženého vzniku majetkového společenství. Současně seznamuje čtenáře s činnostmi a názory komise Evropského společenství případné harmonizace právní úpravy majetkových vztahů manželů. Upozorňuje na existenci Zelené knihy o kolizním právu v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství. Tento dokument se týká otázky soudní příslušnosti a vzájemného uznávání. Také informuje čtenáře o současném praktickém významu tohoto dokumentu pro ČR.

V kapitole deváté pak autor pokračuje v podávání stručnějších informací o zkoumané problematice majetkových vztahů manželů včetně vypořádání v devíti významných evropských státech.

Konečně je třeba zmínit se o tom, že autor neopomněl důležitou s tématem související právní problematiku společného nájmu bytu manžely, který se sice ne vždy leč často dotýká, resp. souvisí s majetkovým vypořádáním manželů. Jde o společný nájem bytu manžely, jehož problematiku z výše uvedeného hlediska řeší autor v kapitole desáté. V závěru práce, kterému autor věnuje pouze jeden a půl stránky se poměrně úsporným způsobem vypořádává s návrhem nového občanského zákoníku, pokud jde o úpravu majetkových vztahů manželů, podle toho jak ho měl k dispozici, kdy se věnoval zpracování své rigorózní práce, tj. prakticky před dvěma lety.

Ke své práci autor připojil, jak je předepsáno, seznam použité literatury. Uvádí zde jednak řadu publikací knižních, dále zákony a zejména pak komentované zákony. Svoji pozornost věnoval též článkům odborným, které jsou samozřejmě omezeny pouze na české časopisecké práce. Seznam judikatury, která je dále v obsahu uvedena je značný, jistě vyžadovalo určité úsilí nejen tuto judikaturu shromáždit, ale zejména ji správně a účelně do výkladového textu zařadit tam, kde to pro výklad podle autora bylo nezbytné. Pokud jde o internetové zdroje, uvádí autor pouze čtyři. Zde lze pouze vytknout, že u žádného z nich neidentifikoval jejich obsah. Vzhledem k rozsáhlému počtu ostatní literatury a judikatury jde, v případě uvedených internetových zdrojů, o prameny prakticky zanedbatelné, proto svoji připomínku k nim nepovažuji za příliš důležitou.

Obsah autorovy práce hodnotím naprosto kladně a ráda bych podtrhla svědomitý přístup k práci s prameny, z nichž autor čerpal. O tom svědčí zejména počet poznámek a odkazů uvedených pod čarou na jednotlivých stránkách, který celkově činí 159.

Předložená rigorózní práce svědčí o autorově schopnosti pracovat systematicky ve zkoumání právní problematiky s teoretickým přístupem i znalostí praxe. Autor seznamuje čtenáře se svými poznatky i názory na úrovni, která plně odpovídá požadavkům kladeným na práci rigorózní.

Proto tuto práci doporučuji k ústní obhajobě.

V Praze dne 17. listopadu 2011

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
konzultant rigorózní práce